

Szekeres István

RÖPCÉDULÁKBAN ÍRÁSTÖRTÉNET

Egy eltiport élet története II.

The story of a trampled life

BEVEZETÉS

A forradalom leverését követően a pufajkások gyalázatos tettei, s a **Gyulavári fiatalok** tárgyalásánál átéltek arra készítettek, hogy a jól ismert szovjet partizánirodalom regényhőseivel hasonló módon kell szembeszállni az áruló „**Kádár és csürhéje**” ellen. Ahogy nevük akkor közszájon forgott.

Olvasásban éltem. S egy grafológiai könyv olvasata után abban a tudatban ragasztottam a **NAGYBETŰKKEL** írt röpcéduláim, hogy ily módon nem tudnak azonosítani.

VÉGZETESEN TÉVEDTEM!! —

Nagybetűimmel azonosított a **Politikai Rendőrség!**

Fiatalkorúként **1 év** börtönbüntetésre ítélt a Megyei Bíróság **3 év feltételes próbaidőre felfüggesztve**, amit a megyei ügyész fellebbezése után a Legfelsőbb Bíróság is helyben hagyott.

A korabeli BTK szerint ily módon büntetlen előéletű voltam. A „Kiliánra” is felvettek. De ki is rúgtak. Mert, utánam nyúlt a békéscsabai Politikai Rendőrség! Sőt: 1963. május 4.-én kivettek az őrszolgálatból, s a helyemre beálló Gyömrei Mihályt lőtték le május 5.-én, a már megszokott Holt-Tisza -parti őrhelyem drótkerítésénél.

A bírósági anyagomból **tablós vándorkiállítást** rendeztek, amit 1960 -tól, de még 1963 -ban is (!) Békés megye minden településén bemutattak! Ezért a HM. Személyügyi Főtitkárságán **Komáromi Ödön őrnagy** javasolta Édesanyámnak: Költözzünk el életünket mentve, minél messzebb Békéscsabáról!

Benke Valéria **ÖRÖKRE ELTILTOTT! minden egyetemi felvételtől!** S ezzel a **tanári és a tudományos életpályától is!**

Váci Mihály pedig, az **Új Írás** szerkesztőségében (különös módon) adta tudtomra, hogy **ENGEM irodalmi lapokban** nem közöl(het)nek. Rám is kérdezett: — „**Muszáj verseket írnia...?**” — Aztán fájdalomimban az írás egyetemes történetével kezdtem foglalkozni.

(1.) TÖRTÉNELMI ELŐZMÉNYEK

1956. november 2.-án reggel Édesanyám azzal ébresztett: „**Egész éjjel dübörögtek a láncaltapok a Bartók Béla úton! Egész éjjel vonultak az orosz tankok Jamina felé.**”

Délelőtt az a hír terjedt a városban, hogy az oroszok nem mentek tovább, Jaminán túl megálltak s nem tudni, mit akarnak. Ezért kerékpárra ültem, s elindultam megnézni őket.

Száraz idő volt. Sütött a nap. Igen tisztán, messzire el lehetett látni. Jócskán elhagytam Jamina túlsó végét, de sehol nem láttam őket. Gondoltam: visszafordulok. Aztán mégis tovább haladtam az eperfákkal szegélyezett makadám úton. Már közelíthettem az Újkígyósról Gerendásra menő út kereszteződését, mikor egy baloldali kanyarulatnál jobb felől, megpillantottam egy dűlőúton a végtelenbe tűnő tankoszlopot.

— Szíven ütött a döbbenet. Megálltam. Próbáltam megszámolni. A menetoszlop eleje olyan távol volt, hogy nem tudtam az egyre kisebb tankok pontjait számba venni.

Lenyűgöző látvány volt. Úgy álltak végig a földúton, mint egy óriási felkiáltójel. Mozdulatlanul. Soha nem láttam ennyi tankot. (Azóta sem.) Elhatároztam, hogy megnézem közelebbről is. Ezért ráfordultam a dűlőútra. Recézett-simára marták felületét a láncaltapok s mindkét oldalán répa föld volt. Még nem szedték fel a cukorrépát. A mentoszlop vége 4-500 méterre lehetett a műúttól. Ahogy közeledtem, — két helybéli (tanyasi, keményszárú csizmában) egy katonával beszélgetett. Meglepetésemre: magyarul. Annyit hallottam csak, hogy kárpátaljai.

Este krumplisztészta volt a vacsora. A nemzetőrök fele hazament. Lefeküdtünk a puha

szalmára. Szokatlan volt és jellegzetes illatú. Fáradt voltam s azt hiszem: rögtön elaludtam.

Ágyúdörgésre riadtunk! és mint a szöcskék, úgy ugráltunk fel a szalmáról. **„Ne gyújts villanyt!”** — kiabálták mindenfelé.

Egyetlen hangrobajlavinába összefolyó gépfegyverropogás és súlyos, rendszertelen ágyúdörej! Az ablak alatt aludtam, s ahogy felálltam és az ablaküvegre tettem a tenyerem, — jól érezhetően pulzált a lökeshullámoktól. A belváros felett nyomjelző lövedékek ezrei húztak délről észak felé tartó röppályájukon. A gépfegyverek egybefolyó zajába rendszertelen, öblös döngéssel ágyúlövések. Igen erősen ágyúztak a közelben. Ránéztem (keletnémet) karórám világító számlapjára: — pont a 4-esen állt. Hajnali négy óra volt.

Kerestük a sötétben a fal mellé állított fegyverünket. Lőszeres ládákat hordtunk fel a tornateremből, töltöttük a dobtárákat. Osztottuk szét a kézigránátokat.

Aztán: „Mindenki az udvarra!” — hangzott a parancs, s óvatosan lépdeltünk lefelé a koromsötét lépcsőházban. Ködszagú volt a sötét és hideg. Egyre ritkuló sorozatok szóltak, s egy-egy gellert kapott lövedék vinnyogott a fejünk felett.

Negyed óráig tarthatott. Elszórt lövések még. Utána: csend. Nem tudtuk, csak sejtettük, hogy mi történt. Néhányan kinéztünk a sportpálya felé nyíló nagykapun s hallottuk, hogy a liget túloldalán, a város főutcáján harckocsi láncotalpak csikorognak a sötétben, majd megállnak. Alig háromszáz méterre tőlünk. A liget a sportpálya drótkerítésénél kezdődött. Ha világos van, — takarás nélkül láttuk volna a tankokat.

A sötétség leple alatt könnyű lett volna megtámadni őket. Néhány hangadó sürgette is, hogy „Ugyan mire várunk?”

Parancsnokunk (egy főhadnagy) elindult a nagykapun át a sportpályára. Ketten követtük. Néhány perce állhattunk ott, amikor a Petőfi utca felől egy kalapos civil bukkant elő a sötétségből. Amikor odaért, megismertem: Fekete Pál volt, az iskola orosz nyelvtanára, a Forradalmi Bizottság elnöke.

— „Fiúk! Ne lőjete! Nektek csak csúzlítok van az ő fegyvereikhez képest. Majd én beszélek velük.” — **Azzal megfordult, s ahogy előbukkant, visszamerült a sötétségbe.**

A főhadnagy mellett állva ketten hallottuk, a többiek az udvar belső részén voltak. Ekkor bementünk az udvarra. A főhadnagy kiadta a parancsot: „Mindenki fel a körletbe!”

Egy jó óra múlva sapka nélkül, hiányosan öltözött honvéd jött a laktanyából. Körülvettük. **„Szétlőtték a laktanyát. Én hátul másztam át, a falon.”** — Tehát a laktanyát ágyúzták oly nagyon. Ugyanúgy támadtak, mint Hitler: Vasárnap és orvul. (Pár éve sikerült találkoznom egy szolgálatát szintén ott töltő katonával, aki elmondta, hogy a támadás kezdetekor futottak hátra a színekbe, a páncéltörő ágyúkhöz, — de mindegyik zárjából ki volt szedve az ütőszeg. Egyébként, az oroszok tájékoztatva lehettek, mert a fegyverszobákat foglalták el először. Azután kihajtottak mindenkit az udvara.

— Lassan világosodni kezdett. Ahogy oszlott sötétség, eltérő véleményű csoportok alakultak. Voltak, akik a dobozi erdőbe akartak vonulni. Mások maradni. Egyes „magánzók” a görögkeleti templom felőli téglakerítésen átmászva, több géppisztolyt vonszoltak maguk után a templom kertjén át. Mások a parancsnokra hivatkoztak, hogy maradjunk együtt az épületben. De hol van a parancsnok? A termekben kiborított lőszeres ládák, és vitatkozás. Már szinte teljesen kivilágosodott, mikor valaki hangosan kiáltott:

„Tankokkal jönnek ránk!”

Kinéztam az ablakon. A főutca felől három tank jött az iskola felé a Petőfi utca kövezetén. Újabb kiáltás: A parkon át is jönnek!

Átfutottam a szomszédos terembe, amelynek ablakai a liget felé nyíltak. S valóban: Két tank akkor jött át a csillagjától megfosztott „felszabadulási emlékmű” diadalíve mellett a piros salakon, majd beérve a ligetbe egymás után taposták ki az útjukban álló öreg fákat. A főutcán sorban álló tankok ágyúí, szinte egyszerre fordultak ránk, az iskolára.

— Ott álltam megbűvölve a látványtól. Nem tudtam elszakadni az ablaktól. Ahogy nekiment a lassan kúsó tank egy öreg, évszázados fának, egy pillanatra hátralendült a fa csupasz koronája, szinte betakarta a tankot, — majd előrevágódott és még le sem ért a földre, már gázolt is át a derékvastagságú letört ágakon s a fakorona törmelékén. Majd neki a következő fának, az hátralendült... — előrevágódott... —

— Csak amikor megálltak a sportpálya túloldalán (dobótávolságon kívül) s felemelkedett a velem szemben álló ágyúja, — hogy bele láttam feketéllő csövébe, — döbbsentem rá: rögtön lő! Visszafutottam a szomszéd terembe. A másik három tank megállt a Petőfi utca túloldalán, a kövesút és a járda közti füves részen, ágyúikat szintén az iskola falára meresztették. Pár percig nem történt semmi, majd elhangzott magyarul az első felszólítás:

„Adják meg magukat! Jöjjenek ki feltartott kézzel!” Ekkor többen javasolták, hogy törjünk ki. De merre? Bekerítetek.

Tízpercenként újabb felszólítás: „Öt perc múlva lövünk!” Odakint rövid sorozatok és lövések dörögtek. Újabb és újabb felszólítás: „Jöjjenek ki feltartott kézzel!” — Ismét lövések. „Jöjjenek ki, mert szétlőjük az épületet!”

Senki nem ment ki, viszont az idegesség és a félelem egyre fokozódott. Eszembe jutott, hogy a folyosó belső végén is van egy lépcső, ahol ki lehet jutni a tornaterem elé, az udvarra. Gondoltam, hogy megnézem. Óvatosan mentem le. Az utolsó fordulónál szembe találtam magam egy elém kilépő, sátorlapba burkolódzott géppisztolyos orosz katonával, alig volt időm hátra lépni.

Visszafutottam az első emeletre, majd végig a folyosón a főbejárati lépcsőházig, aztán fel a másodikra. Az emelet-közi pihenőn, háttal a fal sarkába bújva állt Rácz, a muzsikusz cigány. Arca halálfélelembe torzulva, egész testében föl-le, föl-le — hihetetlen nagy amplitúdóval remegett. Egy pillanatra megtorpantam a meglepetéstől, mert hátra fordultam és ránéztem. De nem tudtam nevetni.

Dörögtek a lövések. Már 8 óra felé járhatott az idő. Óvatosan kinéztem az ablakon. Hárman mentek kifelé az iskola kapuján feltartott kézzel a tankok irányába. Egy társam is kinézett, majd hátra hőkölt hörögve és felhúzta géppisztolya súlyzárát: „Lelövöm az árulókat!” — Alig bírtam visszarántani az ablaktól: „Ne!” Kis idő múlva újabb feltartott karok jelentek meg az iskola előtt. Az orosz tiszt végig tapogatta őket, majd elindultak a sarok felé, már leeresztett karral. Ismét újabb csoport indult kifelé...

Egyedül maradtam a teremben. Kivettem csizmám szárából az oda csúsztatott TT pisztolyt, másiktól a két doboz lőszer, átléptem a kiborított lőszer-halmokon és mentem lefelé a lépcsőn. Egyszer csak kint voltam az utcán, feltartott kezekkel. Azóta tudom: Nincs megalázóbb a feltartott kéznél!

— Az orosz tiszt mellett fegyvertelen honvédtiszt állt. Az orosz végigtapogatott. A csizmák szárát is. Majd farfarzsebembe nyúlt és kivette személyi igazolványom. „**Dokument**” — mondta a mellette álló honvédtiszt. Az orosz visszadugta és intett. Elindultam a Bartók Béla út felé. Félúton visszanéztem: Az utolsó csoportok jöttek ki az iskola épületéből.

— Békéscsabára a félelem némasága borult. Bennem pedig — önérzetemben és magyarságomban megalázva — érlelődött a gondolat: Valamit tenni kell e félelem, a némaság, az éledező kollaboránsok ellen. De ez már egy újabb történet kezdete.

(2.) AZ UTOLSÓ CSEPP!

Az orosz támadás után katonai megszállás, kijárási tilalom és statárium következett. Békéscsabára a félelem árnyéka borult. A „Kulpin Áruház” előtt négycsövű nehézgéppuska nézett a Gyulai-út felé. Mellette szótlan, mord mongol katonák.

Kádárék árulása nyilvánvaló volt. A tankok azoknak hoztak „felszabadítást”, akik a Rákosi-rendszer mindenre képes kiszolgálói, haszonélvezői voltak. Csúfosan veszítették el hatalmukat, s amikor az orosz tankoktól visszakapták —, bosszúálló gyűlölettel kezdték keresni mindazokat, akiket helyettük a köz és népakarat bizalomra emelt.

Életem legszebb napjait ellenforradalomnak, résztvevőit „huligán, fasiszta csőcselék”-nek kezdték nevezni. — S ez, — **VÉRIG SÉRTETT!**

Hiába volt december 11.-től statárium. A dolgozók által megválasztott munkástanácsok kezében volt a fegyvertelen hatalom, amíg vezetőiket le nem tartóztatták. Ebben az áruló moszkovita pártvezetők, a „pufajkások” s a politikai rendőrökké vedlett ÁVH-sok vitték a prímet. A városban a félelem lett a meghatározó. Az utcákon egymással beszélgetők szavai suttogássá halkultak...

Látványos színjátéka volt a félelemkeltésnek 1957 januárjában a gyulavári fiatalok tárgyalása. Ez volt az „utolsó csepp!”, ami több mint egy éven át az igazság erkölcsi erejével arra készítetett, hogy a statárium keltette félelmet újra és újra legyőzve, ismét és ismét veszélyes utamra induljak. Másként nem tehettem!

Megtapasztaltam, hogy a vörös csillagos moszkovita fasizmusra is örök érvényűek Radnóti Miklós szavai:

**„mikor ki szót emelt, az bújhatott,
s rághatta szégyenében ökleit, — ”**

— Egy borús januári napon, 1957. január 10.-én (?) emberek ezrei gyülekeztek Békéscsaba főtéren. Véletlen vetődtem arra, mert ott tudtam meg, hogy valamilyen tárgyalás lesz. A városháza emeleti ablakaiba hangszórókat szereltek és mikrofonpróbát tartottak.

Hamarosan egy nagy teherautó érkezett a kapu elé, amelynek platójáról pufajkások egymással is összeláncolt fiatal fiúkat kísérték be a nagykapun. Csak egy volt köztük idősebb, és volt köztük egy fiatal (igen szép!) lány: Mány Erzsébet.

Pár perc múlva dzsipen honvédtisztek érkeztek és fekete Pobjedával néhány civil. Sietős léptük mögött becsukódott a pufajkás-őrizte nagykapu. Majd a Bíróság megkezdte a gyulavári fiatalok főtéren is hangszórókkal közvetített tárgyalását.

A vádbeszédből tudtam meg, hogy tüzelőállást foglaltak a Fehér-Körös hidjánál, hogy a pufajkások ne tudjanak bemenni Gyulaváriba. Fegyvereket hoztak a dénesmajori határőrsről, majd vissza is vitték. A haja szála sem görbült senkinek. Így lényegtelen, sokadrangú epizódként mindenki elfelejthette volna, ha a sértett, bosszúszomjas pufajkás hatalom nem rendez belőle félelemkeltő ügyet! Céljuk is ez lehetett.

Az ügyész gyűlölettől szenvedélyesen hangon „tupírozta” a történeteket, s az idősebb fiúra és a fiatal lányra halált! — a többi fiatalra „elrettentő súlyú” börtönbüntetéseket kért! Békéscsabán, ahol egy pofon sem csattant el a forradalom alatt; ahol az ÁVH tagjai a laktanya védőőrizetébe vonultak!

— Ekkor, az addig némán hallgató sokaságban elkiáltotta magát valaki: Gyilkosok! s a következő pillanatban:

Gyil-ko-sok! — Gyil-ko-sok! — Gyil-ko-sok!

— kiáltotta ütemesen az összegyűlt csabai nép, a nép köztársasága nevében ítélkezők fülébe. Ilyen figyelmeztetést ügyész és bíróság talán még soha nem kapott!

A nemszűnő, ütemesen dörgő kiáltásra a pufajkás kapuőrön az idegesség látható jelei mutatkoztak, ezért kíváncsian az üres járda széléig vele szemben, a közvetlen közelébe furakodtam. Ekkor a nagykapu résnyire megnyílt: Két társa nézett ki rajta a járda mindkét irányába — pár szót váltva a kívülállóval —, majd visszahúzódva becsukták a kaput.

Jobbról, a (régi) Posta felől egy fiatal fiú jött a teljesen üres járdán. Látásból jól ismertem. Egy triciklit hajtott mindig vidáman és vadul a város utcáin. Kifutófiú lehetett. Amikor odaért, az őr koppantott kezével a kapun, az hirtelen kinyílt és berántották a gyanútlanul arra haladót. Még láttam a csukódó kapu nyílásán, amint a pufajkások a dobtáras géppisztoly-tusáikkal versengve-sújtva-zúzzák a már kövezeten fekvőt.

A látványtól iszonyodva léptem egy lépést hátrább. Ekkor tágra nyílt a nagykapu — s a törve-zúzott élettelen testet kidobták elem (elénk) a járdára! (Mlinár Mihály Sz.: 1939. Pribelszki Judit † 1957. 01. 19. Kórház u. 3. „*súlyos sérülés miatti vérvesztesség, medencecsonttörés*”)

Távolodó hullámként halt el a tömegben az ütemes tiltakozás... —

— A két fiatal a „kis laktanyában” végezték ki 1957. február 2.-án. Ott, ahol a honvédségi felszereléseket, pontosan három hónapja: november 2.-án átvettük. Híre már az előző nap szétterjedt a városban. Ezért másnap hajnalban nagyon sokan hallgattuk Békéscsabán a csendet! Én is kinn álltam korán reggel az udvaron. De a lövéseket nem hallottam.

Már korábban híre terjedt a városban, hogy kezdik elhurcolni a munkástanácsok vezetőit és másokat is. Tanúja voltam a Munkácsy utca sarkán, amikor hátába nyomott géppisztollyal egy pufajkás kísérte a félelemtől agyonriadt-arcú „**Papri**” –t (paprikajancsit), — **Molnár Mihályt**, az első **csabai csónadrág** és hupikék-színű öltöny nevezetes tulajdonosát. Épp befordultak a Sztálin-útról a Munkácsy-utca. Mert, egy szűkebbre szabott „**nyugati imperialista csónadrág**” is elég volt ahhoz, hogy összeszedjék ifjú viselőiket az Építők Munkásotthona parkettjéről, s a Rendőrségen reggelig arccal falhoz állítva, fejüket falba verdesve, felvagdossák nadrágszáraikat...

— Eljött a fortélyos félelem, a besúgás, a törlesztők és törleszkedők ideje! Ezért, már decemberben úgy éreztem és gondoltam: Tenni kell ellenük valamit! Mert feltolultak bennem a szovjet partizánregényekben olvasottak! „Az ifjú gárda”; „Egy igaz ember”; „**Partizánok élén**” és így tovább... A Brjanszki erdőben a megszállók ellen harcolók történetei.

Láttam, hogy a Bartók Béla úton egy ház faláról a krétával írt RUSZKIK HAZA! feliratom súrolja le a ház lakója, vagy tulajdonosa. Mellette pufajkás állt.

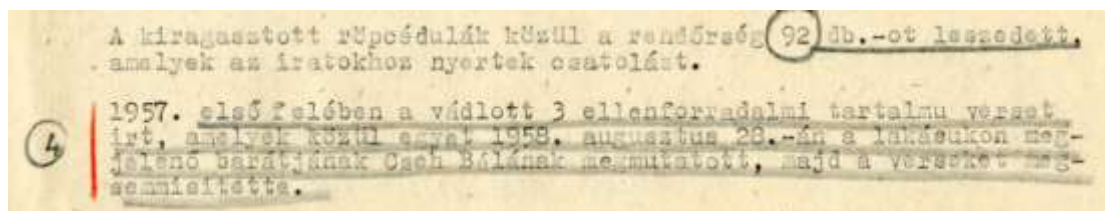
Ekkor gondoltam arra, hogy NAGY BETŰKKEL írt röpcédulákat ragasztok. Mert egy grafológiai könyv olvasása után azt hittem, hogy csak a folyóírása sajátásaival lehet az író személyét azonosítani.

(3.) VÉGZETESEN TÉVEDTEM!

A forradalom leverését követő pufajkás gyilkosok és kíméletlen megtorlások, s az említett **szovjet partizánirodalom** regényhősei késztettek arra, hogy hason módon kell szembeszállni az áruló „**Kádár és csürhéje**” ellen.

A papírlapok csirizzel ragasztását hosszadalmasnak véltem a **STATÁRIUM** miatt. Ezért vettem egy tekercs ragasztószalagot, s abból vágott cetlikre írtam **NAGYBETŰKKEL** az akkor közszájon is forgó tartalmakat. Így módon a cédulák ragasztása sokkal egyszerűbb volt.

A zsebemből elővettem egyet, végig nyálaztam, és nagyon rövid megállással, vagy menet közben, csatornákra, kerítésekre, kirakatüvegekre nyomtam, ahol a ragadásukat megfelelőnek véltem. Ezért csak kis részüket tudták leszedni épségben. A bírósági anyagom szerint kilencvenkettőt.

A leszedett röpcéduláimat a jobbszélükön megszámozták, s a legnagyobb számozásszám: 152

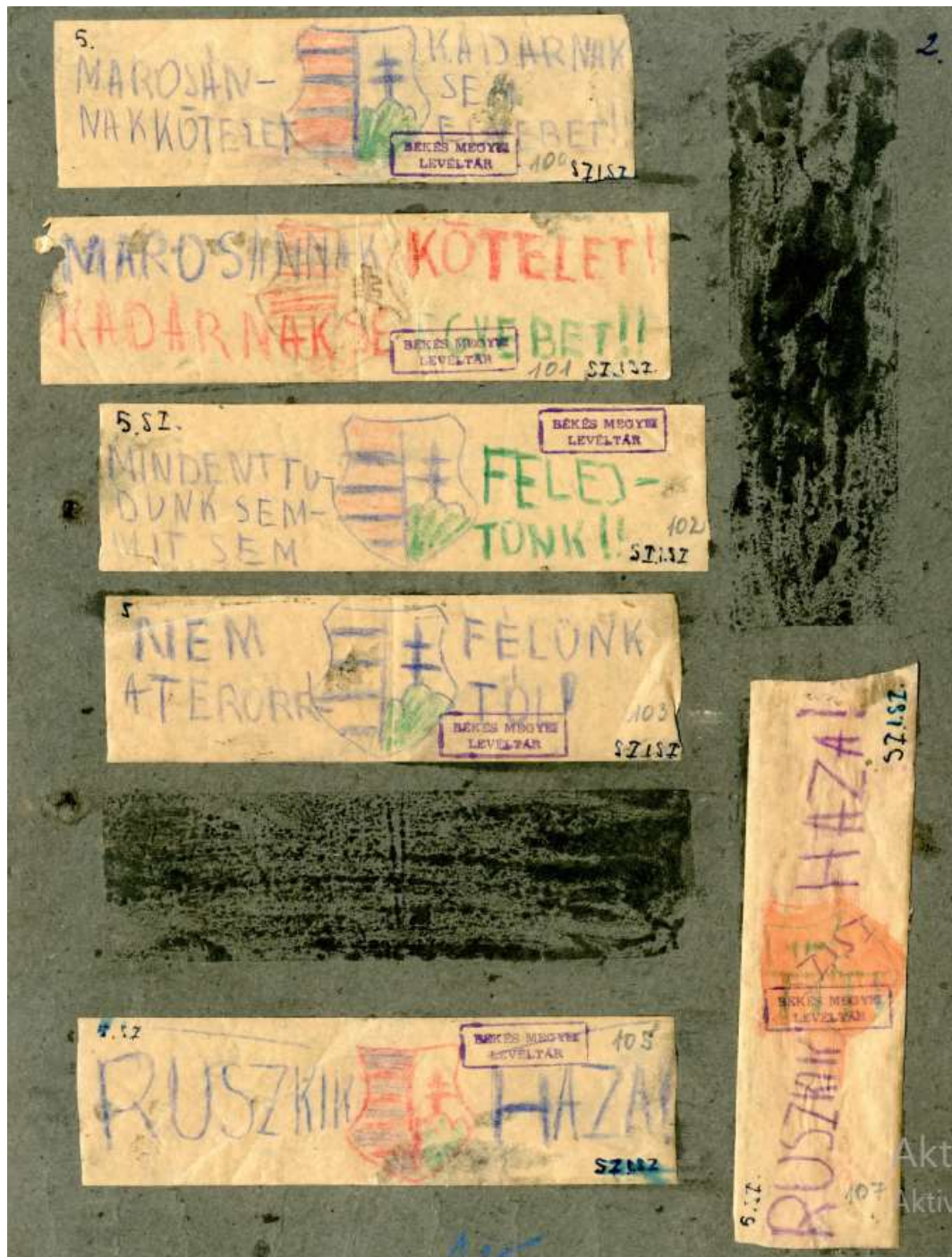
— Békéscsaba belvárosának legforgalmasabb utcáin, **1956 decemberétől 1958. március közepéig** ragasztottam a céduláim, amikor már tudtam, hogy megtaláltak és figyelnek. Ezért, már olyan feliratokat is írtam, mint: „**LE A KELETI ÉS A NYUGATI IMPERIALIZMUS SÁ!**” Amelyről azt gondoltam, hogy „enyhíti” a korábbiakat. De, ebben is tévedtem.

— Mert, **ÉRTEM JÖTT a FÉLELEM, a POLITIKAI RENDŐRSÉG, és a BÍRÓSÁGI ÍTÉLET** — mindentől megfosztó, **MINDMÁIG HATÓ IDEJE.**

Fájdalmaimban **NEGYEDSZÁZADON** át, az **ÍRÁS EGYETEMES TÖRTÉNETÉT TAGLALÓ** könyveket olvastam. Mert **alapos ismeretének végzetes hiánya** — vezette megtorlóimat a megtalálásomhoz.

Az épségben leszedett céduláimat a bírósági anyagom őrizte meg. A tablós vándorkiállításomra leszedett cédulák üres helyei jól láthatók:

25175

95

36

94

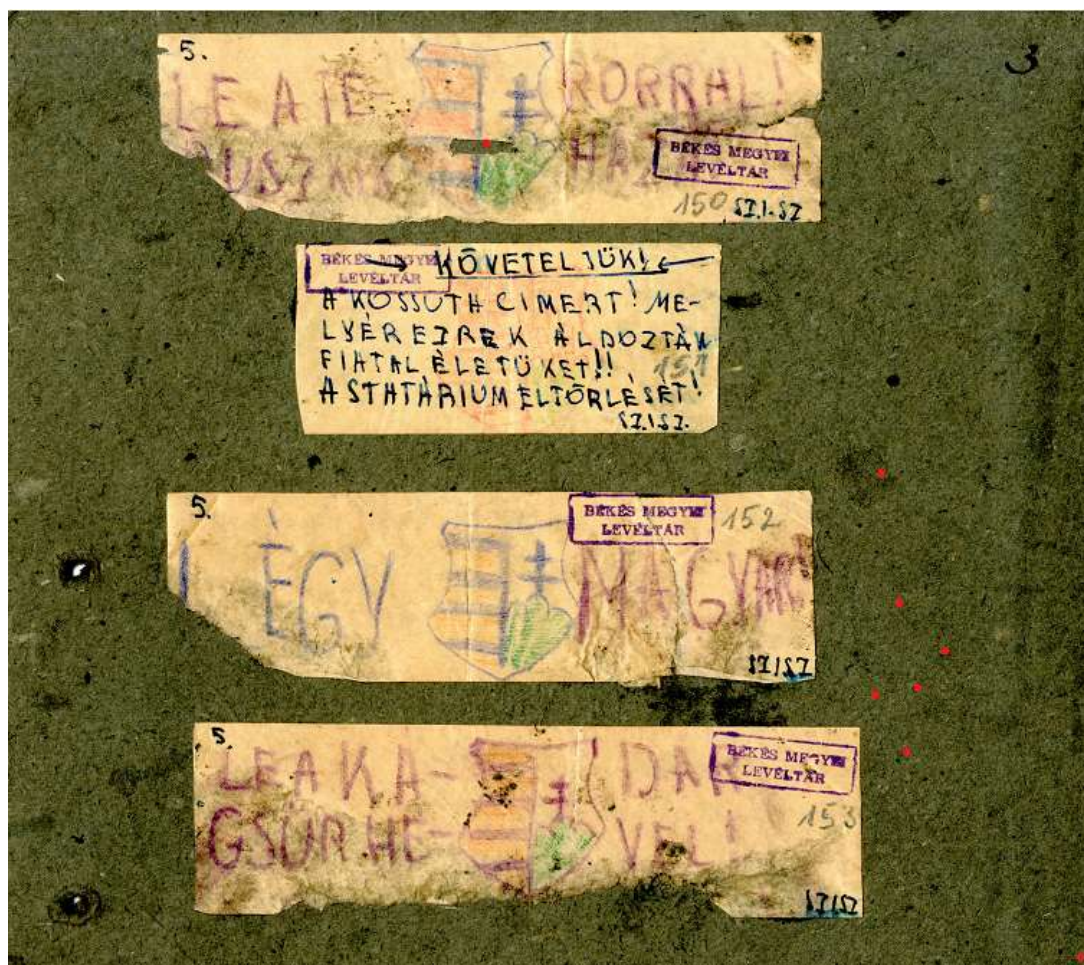
SZ.182

32

99

57 SOCIALIST
FUSING
OVETSEG

Az 1957. május 10.-étől 1958. január 4.-éig kiragasztott (és épségben leszedett) céduláimról térkép készült az utcák és esetek száma szerint:

BM. Békéscsaba Megyei Rendőrfőkapitányaság,
Politikai Nyomozó Osztály.

"SZIGORUAN TITKOS!"

78

Tárgy: Békéscsaba város területén terjesztett
"SZISZ" rüpcédulák fel-
térképezése.

K I M U T A T Á S .

Jelentem, hogy Békéscsaba város területén 1957. május 10.-től 1958. január 4.-ig terjesztett "SZISZ" elnevezésű, valamint "MFI" aláírású rüpcédulák utcánkénti és esetenkénti feltérképezése az alábbi:

1./ Bartók Béla u.-ban 5 esetben volt ragasztás.

5 szám alatt egy esetben,	1-db.
9 " " két "	2-db.
15 " " egy "	1-db.
17 " " egy "	1-db.
19 " " egy "	1-db.
23 " " egy "	1-db.
27 " " egy "	1-db.
29 " " két "	2-db.
31 " " két "	2-db.

12

2./ Beloianais utcaiban 4 esetben volt ragasztás.

4 szám alatt egy esetben,	1-db.
9 " " egy "	1-db.
11 " " két "	2-db.
13 " " három "	3-db.
14 " " egy "	1-db.
ártási katon egy "	1-db.

9

3./ Satálin utca 4 esetben volt ragasztás.

11 szám alatt egy esetben,	1-db.
13 " " egy "	1-db.
15 " " egy "	1-db.
17 " " egy "	1-db.
18 " " egy "	1-db.
Satálin u. és Sallai u. sark 2-eseth.	2-db.

7

4./ Lenégy Pál utcaiban 3 esetben volt ragasztás.

3 szám alatt egy esetben,	1-db.
5 " " egy "	1-db.
7 " " két "	2-db.
9 " " egy "	1-db.
9/a " " egy "	1-db.
11 " " két "	1-db.

7

./.

84

BÉKÉSCSABA MEGYEI
LEVÉLTÁR

62

- 2 -

79

5./ Szeberényi Gusztáv téren 2 esetben volt ragasztás:

1 szám alatt egy esetben, 2-db.
1 " " egy " 35-db.

37

6./ Luther utcában 2 esetben volt ragasztás.

5 szám alatt egy esetben, 1-db.
6 " " egy " 1-db.

2

7./ Berényi utcában 2 esetben volt ragasztás.

57 szám alatt egy esetben, 1-db.

8./ Léna utca egy esetben 1-db.

2

9./ Battányi utcában 2 esetben volt ragasztás.

10 szám alatt egy esetben, 5-db.
Tizedik utcáig egy esetben, 5-db.

10

10./ Dózsa György utcában 2 esetben volt ragasztás.

3 szám alatt egy esetben, 1-db.
11 " " egy " 1-db.

2

11./ Kisvassut állomásán 2 esetben volt ragasztás.

Dohányboltban 1 esetben, 1-db.
AK. irodában egy esetben, 1-db.

2

12./ Kisvási utcában egy esetben volt ragasztás.

5 szám alatt egy esetben, 1-db.

13./ Kiss Ernő utcában egy esetben volt ragasztás.

3 szám alatt egy esetben, 1-db.

14./ Körhízi utcában egy esetben volt ragasztás.

A liget főbejárata egy esetben, 1-db.
Petőfi sportel. hirdetőn egy esetben, 1-db.

2

15./ Árpad soron egy esetben volt ragasztás.

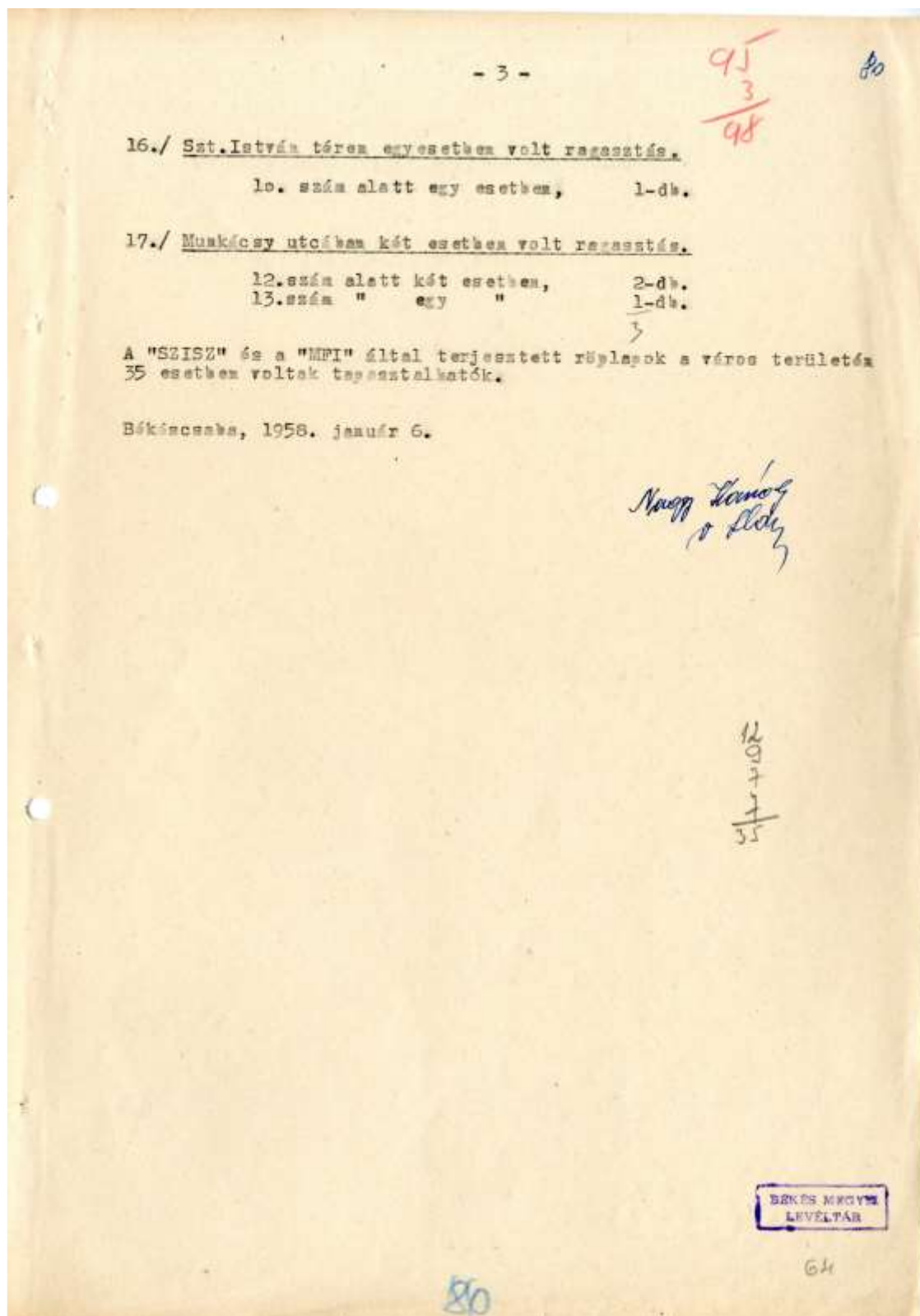
4 szám alatt egy esetben, 1-db.

60

BÉKÉS MEGYE
LEVÉLTÁR

63

85

Áldott emlékü osztályfőnököm: **Radványi Tanár Úr** — 1958 februárjában szólt egy biológia óra után: „Sze keres, te maradj egy kicsit.”

Amikor egyedül maradtunk a biológia előadóteremben, lejött a katedráról, az osztálynaplót az első padra tette és két kezével padra támaszkodva, fejét lehajtva, csukott szemekkel várt.

— Hosszú percek teltek el így (s én már nem is tudtam mire vélni), amikor felegyenesedve az ajtóhoz ment és kinézett mindkét irányba, majd becsukva az ajtót, felém fordulva halkán mondta: „*Nagy baj van fiam! Érdeklődött utánad a Politikai Rendőrség.*” —

Az életem köszönhetem e bátor tetteknek! — Megriadva, márciusban még egy olyan röpcédula sorozatot kiragasztottam, ami — úgy véltem, — hogy könnyebbítheti a védekezésemet. Pld.: „**Le a keleti és nyugati imperializmussal!**”

Fabulya Balázs barátomnak pedig megemlítettem, hogy majd én is be fogok lépni a KISZ-be. Többet nem tehettem. (Szabó Béla fhgy. vizsgálóm meg is említette: „*Neked szólt valaki! — mert abbahagytad a röpcédulázást. Pedig, csak arra vártunk, hogy tetten érjünk, — s akkor ott! helyben elintézzünk! Nem kerülsz most ide!*”).

Radványi Tanár Úr közlése döbbsentett rá arra is, amire addig nemigen gondoltam, mert biztos voltam abban, hogy nem találják meg: —

— **Mi lesz Édesanyámmal...?!?! —** ha váratlanul felkeresik a **politikai rendőrök...?! —**

— Mert **nem mertem megmondani** a röpcédulázásom! — amelynek a **STATÁRIUM alatt**, visszavonhatatlan súlyosak voltak a következményei! Akkor, amikor közszájon forogtak Békéscsabán a nekem ismeretlen emberek nevei, akiket elvittek és elítéltek.

Adamik Pál üvegest is elítélték, akinek az üzlete a Munkácsy utca sarkán volt, és a **Munkácsy utca 4 —**, a Jaczina-ház lakója volt, amikor 1944. november végén mi is oda költöztünk. S aki, — 36 tojásból (!) készített hagymás rántottát a ház lakóinak... —

— Még kora-tavaszi, hűvös idő lehetett 1958-ban, amikor a gimnáziumból hazafelé tartva észrevettem, hogy lakóházunkkal szemben egy ballonkabátos férfi áll, és a lakóházunkat nézi.

Amikor bementem a kapun, a kulcslyukon kinézve láttam, hogy elmegy jobbra, elmegy balra, de csak a házat figyeli. Gondoltam: próbát teszek. Felültem versenykerékpáromra, kihajtottam a Bartók Béla útra (ahol már nem látott), s a kerékpár váltóját kezdtem babrálni. Vártam és figyeltem: — Vajon kijön utánam az utcából? — Rögtön kijött!

Immár tudtam, hogy figyelnek.

— Június vége felé lehetett, amikor az a gondolatom támadt, hogy meglátogatom Apámat Orosházán. Kiérve az országútra, gyorsabb tempót próbáltam felvenni, de csak a veríték szakadt rólam. Teljesen erőtlén voltam. Ezért úgy döntöttem, hogy visszafordulok.

Az út jobboldalán néhány cseresznyefa állt. Az egyik fának támasztottam a kerékpárt, hogy nyergére állva leszedjek néhány érő cseresznyét. **De nem szedtem!**

Mert akkor vettem észre, hogy mögöttem — úgy három-négyszáz méterre — megállt egy fekete autó. Rögtön elment a kedvem a cseresznyézéstől. Ketten ültek az autóban.

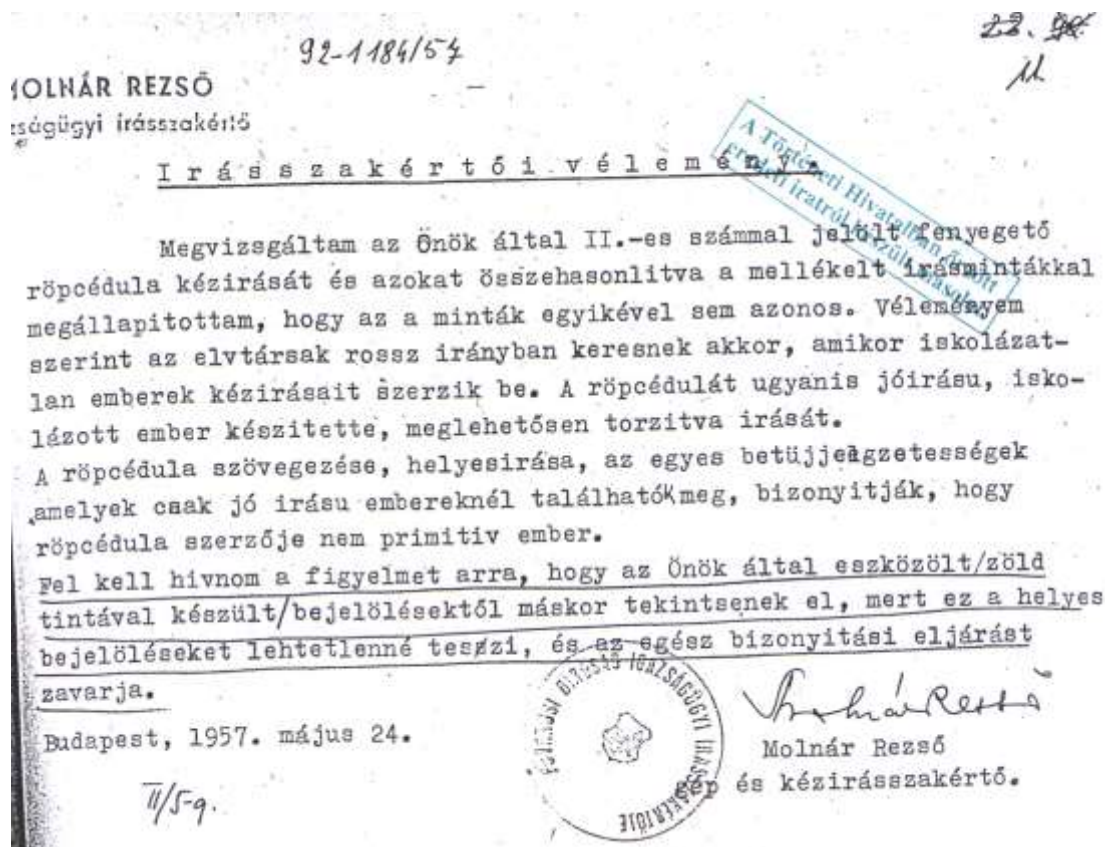
Y-tolatással megfordulnak, és jöttek visszafelé, — utánam. S ez már olyan félelemmel kezdett eltölteni, hogy titokban az utcákon, már mindig magam mögé néztem...

(4.) KÖVETKEZMÉNYEK

— Az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárából először a kilencvenes évek középtáján kértem ki, és fénymásoltattam az anyagomat. Amelyben 1957. május 21.-re keltezett az első „SZIGORÚAN TITKOS!” „Összefoglaló jelentés”:

„Az első röpcédulák megjelenésekor részünkről megtettük a tettesek felderítésére irányuló intézkedéseket. A hálózatot eligazítottuk. Majd figyelő brigádokat szerveztünk, főleg azokon a helyeken, ahol röpcédulák által legfertőzöttebb a terület, így a város II. kerülete, valamint a III. kerület egy része. Így szerveztünk mozgó és rejtett-figyelő brigádokat, azonban az így

megtett intézkedések sem vezettek eredményre. 1957. május 14-én és 15-én razziát tartottunk a gimnáziumokban, technikumokban és diákotthonokban. Beszereztük a gimnázium és a technikum tanulóknak írásmintáit, valamint a VII - VIII. osztályos tanulók írásmintáit is. Az írásmintákat átvizsgáltuk és azokat, amelyek azonosnak látszottak a röplapok írásával, írásszakértői véleményezés céljából Budapestre küldtük fel, azonban eddig ez sem járt eredménnyel.”

Letartóztatásom előtt, az 1958. szeptember 2.-án kelt jegyzőkönyvben olvasom:

„A beszerzett kb. 500 kézírás minta között a röpcédulákkal azonos kézírást nem találtunk. Az ügyben eddig túlsúlyban hálózati munka folyt, amely közelebbi eredményt nem biztosított. Az anyagok tárolása és rendezése érdekében szükséges dosszié felfektetése. A fentiek alapján kérem engedélyezni a „Rendkívüli Események Dosszié” megnyitását „Enyvesek” fedőnév alatt.”

Az „Enyvesek” megnyitásakor már legalább fél éve tudták, hogy ki a röpcédulázó. Mert: — „Csak arra vártunk, hogy tetten érjünk, s akkor ott, helyben elintézzük! Nem kerülsz most ide!” — mondta Szabó Béla fhgy. vizsgálóm.

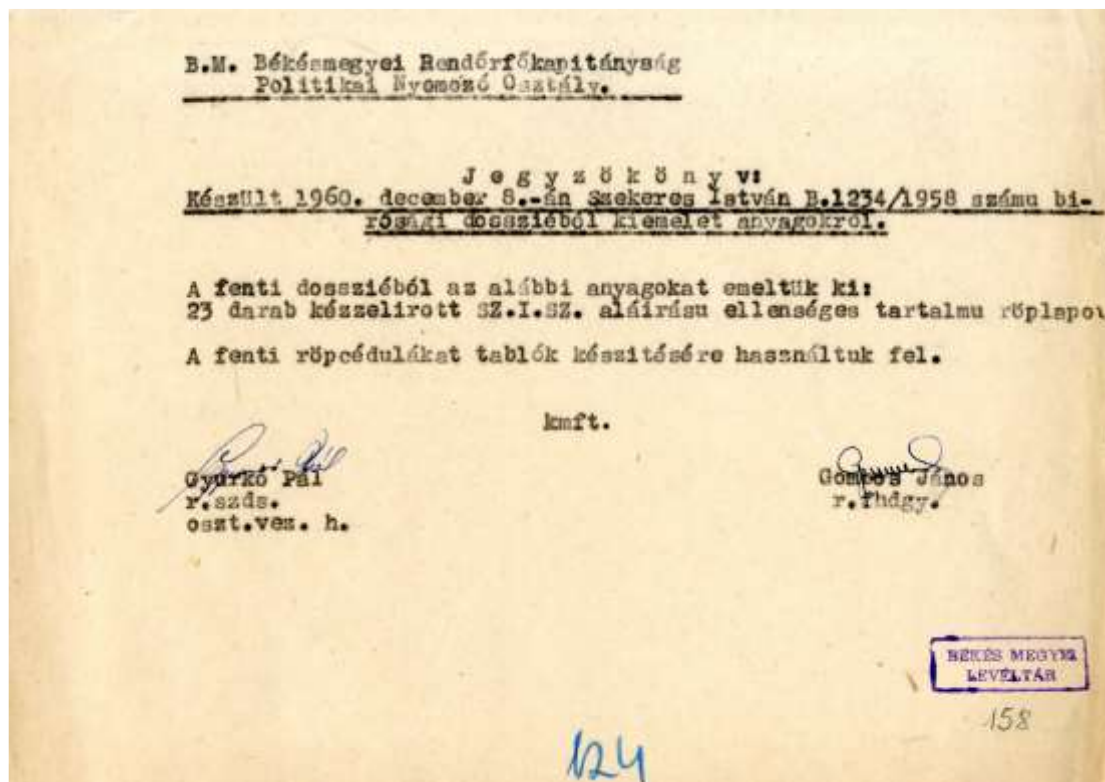
A sikeresen leszedett röpcéduláimat kartonlapokra ragasztották, ahol az üres helyek a leszedett röpcédulák helyét mutatják. Mert az 1956-os és a bírósági anyagomból **TABLÓS VÁNDORKIÁLLÍTÁST RENDEZTEK!** S ezt még 1963-ban is, — Békés megye minden településén bemutatták!

Annak ellenére, hogy fiatalkorúként egy év börtönbüntetést kaptam, három év feltételes próbaidőre felfüggesztve. S ez, a korabeli Büntető Törvénykönyv szerint, fiatalkorúak esetében már az ítélet kihirdetésétől, de a próbaidő leteltétől egyértelműen büntetlen előéletet biztosított!

A tablós vándorkiállításomról a III/III-as és a honvédségi anyagom kikéréséig nem

tudtam! Csak valamit sejtettem. Mert Juhász János osztályfőnökünk 1960-ban, a békési Szegedi Kiss István” Gimnáziumban, négy szemközt halkán említett valami olyasmit, hogy: „láttam a munkádat”, vagy valami hasonlót. De nem mertem megkérdezni, hogy mit.

Túsz Ferenc tornatanárunk pedig tornaórákon, havonta legalább két alkalommal az osztály előtt (!) kijelentette: „**Szekeres örüljön, hogy tanulhat!**” — Amit én a VIII. fokú miniszteri megrovásomnak tudtam be. Mert nem tudtam a vándorkiállításomról.

VÁNDORKIÁLLÍTÁSOM az életpályámat **VÉGLEGESEN** és **VÉGLETESEN** meghatározta! — Miatta rúgtak ki a Kilián György Repülőtiszti Iskoláról. A kikért honvédségi anyagomban is olvasható:

**„Magyar Néphadsereg
Személyügyi Főcsoportfőnökség**

Jelentés

Jelentem, **SZEKERES ISTVÁN** /:1940. Zsilák Ilona:/ a „Kilián György Repülőtiszti Iskola volt I. éves repülő műszaki növendéke 1962 januárjában vonult be sorkatonai szolgálatra. Nevezett 1962. júliusában kérelemmel fordult a honvédelmi miniszter elvtárshoz tiszti iskolai növendék felvétele ügyében. Felvételét — erkölcsi és politikai megbízhatósága és példamutató magatartására való tekintettel — parancsnokai javasolták.

Szekeres István a tiszti iskolán sikeres felvételi vizsgát tett. A felvételnél probléma volt nevezettnak az ellenforradalom utáni magatartása, valamint a rá vonatkozóan 1958-ban hozott — 1 év, három évre felfüggesztett börtönbüntetés — bírósági ítélet.

Figyelembe véve azt, hogy cselekményét önéletrajzában leírta, és hogy a felfüggesztés határideje már 1961 őszén lejárt, s így — a Büntető Törvénykönyv idevonatkozó rendelkezése értelmében — büntetlen előéletűnek minősül, a tisztiiskola felvételi bizottsága úgy döntött, hogy Szekeres Istvánt felveszi növendékei sorába.

Nevezett a tiszti iskolai tanulmányait 1962. október 1.-én kezdte meg. A tiszti iskolán magatartása és tanulmánya tekintetében megfelelt a követelményeknek.

A tiszti iskola elhárító tisztje 1963 januárjában értesítést kapott, hogy Szekeres növendék ellenforradalmi ténykedéséről és a bírósági eljárásról a Békés megyei belügyi szervek tablókat készítettek.

E tablókat 1959 – 1963-ig Békés Megye egész területén bemutatták. Az a tény, hogy Szekeres István a tiszti iskola növendéke lett és még abban az időben is megye szerte ismertették ellenforradalmi cselekményeit, súlyosan kompromittálta a tiszti iskolát.

Ezért a „Kilián György” Repülő Tiszti Iskola parancsnoka az elhárító szervek javaslatára kérte az Országos Légvédelmi Parancsnokságtól Szekeres növendék sorállományba helyezését.

Roca alezredes, a repülő csapatok főnöke Szekeres növendék elhelyezését a következőkkel indokolta. „Szekeres növendék magatartása és tanulmányi eredménye ellen jelenleg kifogás nincs, de mivel ellenforradalom utáni cselekményeit Békéscsabán tablón, propaganda céljából még jelenleg is felhasználják, nem lenne helyes ha a Néphadsereg tisztjének felavatnánk.

Eltávolítását javaslom.

Szilágyi László v.örgy. ezzel a javaslattal egyetértett.

A döntés előtt Szekeres növendékkel beszélünk. Tájékoztattuk, hogy elhelyezése, nem az általa is beismert bírósági ítélet következménye, hanem a kompromittáló indokok, amelyeket az előljáró parancsnokok megállapítottak.

A Szemü. Főcsoportfőnökség részéről az áthelyezéssel Nagy Károly ezredes, szervezeti és tartalékos tiszti csoportfőnök egyetértett és legénységi állományba, saját hatáskörbe történő áthelyezés végett, a felterjesztést visszaküldte az OLPK-nak.

Az áthelyezés után Szekeres Józsefné, nevezett édesanyja levélben kérte meghallgatását.

Személyes beszélgetés során a döntést tudomásul vette. Kijelentve, hogy további intézkedést nem kíván tenni.

1963. szept. –n

Felterjesztem:

Kovács Ferenc vezérőrnagy
Szem. Főcsoportfőnök min. h.
Szem. Főcsoportfőnök min. h.”

— 1962-ben tényleges katonai szolgálatra hívtak be. Kiskunfélegyházán töltöttem az első évemet, ahol a hadosztály híradó zászlóalj rádiós századában Balázs György szds. engem vett magához századírónak. Ő tudta, hogy miért.

Júliusban megjelent egy felhívás, hogy érettségizettek jelentkezhetnek hivatásos tisztiiskolákba. Majd egy másik is arról, hogy **érettségizett tiszteket felvételi vizsga nélkül, minden egyetemre felvesznek.**

S mivel már tudtam, hogy Benke Valéria **ÖRÖKRE KITILTOTT** minden egyetemi felvételtől, — így láttam lehetőséget, **hogy tisztként ily módon kikerülve Benke Valéria tiltását,** elvégezhessem magyar nyelv és történelem szakon az egyetemet.

De nem feledhettem a vitorlázó repülést, amitől Csabán megfosztottak, így a „Kilián György” Repülő-tiszti Iskola hajózó szakra adtam be a jelentkezésemet.

A felvételi jól sikerült, s a végén a Bizottságvezetője megkérdezte, hogy **„Műszaki tisztként számíthatunk Önre?”** — s én igennel válaszoltam.

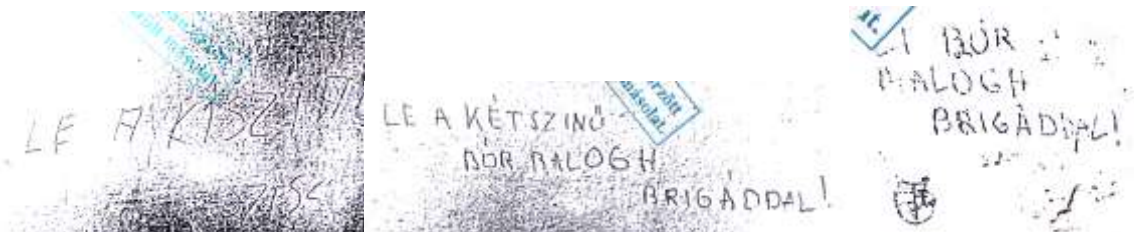
Mert hajózásnak nem vettek fel. De én a céloom elérése érdekében vállaltam. S mi több: **Nagyon meg is szerettem!**

Mert a „reptéri életmód”, s az újonnan alakuló életpályám és magánéletem, kiszakított abból az önmeghatározó politikai környezetből, amelyben addig éltem és éreztem.

(5.) A VÉGZETES FELIRATOK

1957. október 10. -én **olyan hibát követtem el**, amely máig meghatározza az életem. Közeledett október 23.-a, a forradalom évfordulója, s én elkeseredve láttam, hogy néhány gimnazista diáktársam átáll az árulók, a pufajkások oldalára. Azok kezdték szervezni a KISZ-t, akikkel egy éve még együtt tüntettem; együtt ástuk ki az árokba döntött 101 –es Honvéd Gyalogezred I. világháborús obeliszkjét, rajta az elesett katonák százainak neveivel. Még nem tudtam megemészteni a „bólogató alkalmazkodás” megjelenését. Az én fülemben még mindig Petőfi szavai harsogtak: „Itt a próba, az utolsó / Nagy próba: / Jön az orosz, jön az orosz, / Itt is van már valóba’.”

A gimnázium emeleti vécéjében a KISZ -t elítélő feliratot láttam. S én **ERKŐLCSI FELHÁBORODÁSOM DÜHÉBEN** hirtelen — két változatban is „mellékeltem” a szervezők személyére szóló sajtómat:

Ilyen **VÉGZETES HIBÁT** elkövetni...! Rögtön vissza is mentem, próbáltam levakarni, de megzavartak. A válasz hamar megérkezett. Megismételték, amit a Frankó-Ikrek (Karcsi, vagy Laci) elmondásából már ismertem, amikor együtt mentünk haza a Lepény Pál utcán.

Váratlanul, üvöltve! feltépték az osztályterem ajtaját: „**Kezeket a padra! Mindenki a padra lefelé néz!**” Minden padsor előtt egy-egy üvöltő nyomozó állt, amíg társaik átkutatták a padokat, táskákat, a könyveket és füzeteket is kirázogatva. Majd mindenki elé egy üres lapot tettek: „**Nyomatott nagybetűkkel mindenki felírja a bal felső sarokba a nevét! — jobb sarokba a lakcímét!**” Majd lediktáltak egy mondatot, összeszedték a papírokat és távoztak.

Tudtam, hogy engem keresnek, és azt is tudják már, hogy a tettes a gimnázium tanulója.

De, hogy került egy inasgyerek gimnáziumba?

Az általános iskola elvégzése után nem vettek fel technikumba, gimnáziumba. Pedig, a rendőrségi vallomásommal szemben: **Nem voltam gyenge tanuló!** Csak mondtam valamiért hirtelen. A tanév elején kismotorszerelő ipari tanuló szerződésemet is „**létszámfelettiként**” felbontották. Így lettem 1954 szeptemberében üveges inas, mert Békéscsabán már minden más hely már betelt. Ám, kora gyermekkoromtól az irodalom és a történelem érdekelt. Fiatal, feltörekvő gyerekként már a felső tagozatban verseket írogattam. A „legnagyobbak” példája nyomán „a babérjaikra” vágytam.

1957 augusztusában felszabadultam, mint üveges segéd. Ugyanakkor magánvizsgát tettem a gimnáziumban első osztályának anyagából, s így 1957 szeptemberében a második osztály nappali tagozatos tanulója lettem. Édesanyám igen kicsiny fizetése mellett is vállalta, hogy nappali tagozaton tanulhassak tovább. Csoda, hogy túlélte a letartóztatásom.

Csak az ÁVH utódszervezetének zárkamagányában sejtettem meg, hogy nagyra törő terveimet már csírájában megütötte a dér. Belőlem itt író, vagy költő — nemigen lesz.

1958. augusztus 25.-én koradélután lakásunk ajtajában megjelent az ÁVH egykori gondnoka (aki igazolta az elvégzett üvegezéseimet), s egy idézést adott át másnapra a Munkácsi u. 4, 3. számú szobába. Aztán nemsokára visszajött és egy másikat hozott azzal,

hogyan a Bejelentő Hivatalba menjek, ne az előző címre. Ahol írásmintát vettek tőlem.

Az írásmintámat még aznap felvitték Budapestre, mert az írásszakértői vélemény már másnap elkészült:

„Kivétel nélkül azonos valamennyi betű vonalvezetése, az írás szöge, a betűkapcsolások módja, az írás nyomása, az egyes tűskék a különböző betűknél, a különleges képzésű „Y”, „Z”, „B”, „S”, „G” betűk, az írás valamennyi primér és secundér jellegzetessége.”

— 1958. szeptember 16.-án reggel (Nagy Imre kivégzése után pont három hónappal!) testnevelés óra volt az első. Már fél órája vártuk az udvaron Ondrik Tanár Urat, de nem ő jött ki, hanem a pedellus és egyenesen felém tartott. „Az Igazgató Úr hivat!” Tudtam, hogy értem jöttek. Az ajtón belépve két nyomozó fogott közre. **„Velünk jön!”** és már vittek is a bejárat előtt álló fekete autóhoz.

Majd megnyílt a Munkácsi utca 4 kapuja, s a rácsos ajtón át — **ahol a sarokban az ágyam állt** — , egykori szobánkba vittek. Ott estek először nekem, s vagy négyen üvöltve, egymásnak lökve, — hogy adjam át derékszíjam, ürítsem ki zsebeimet! **„A puskát hol hagytad ?!!!”** — üvöltötte egyikük.

Ott tudtam meg, hogy a hátsó udvarban még a tavasszal talált, és általam gyanútlanul felszedett és derékszíjnak használt szíj: karabély vállszíja volt. A fűzőket húztam ki a cipőimből, amikor megláttam a lábam előtt a **jól ismert csorbult parkettát**, ahol a karácsonyfám állt mindig, a szoba közepén. Itt tologattam játékaimat a fenyőfa gyantás illatában. De mészolni nem volt idő, mert már vittek fel az emeletre, ahol már egy sűrű dohányfüsttel telt szoba közepén két állólámpa közt egy üres szék várt rám. És, talán az egész testület.

A két nagy izzó fénye vakított, sugárzó hőjük égetett! S akkor — mintegy vezényszóra — a rám várakozók arca **gyűlölettől-rángva-üvöltő torzókká változott!** A röpcédulázást rögtön elismertem.

„A társaid nevét...!!! A társaid nevét!!!” — üvöltöttek minden irányból. Én pedig egyre hajtogattam: *„Nincsenek társaim. Nincsenek társaim.”* Azt hittem, utolsó perceim élelem. Nem is emlékszem, hogy mikor, hogyan lett vége. **Csak a gyűlölettől-rángva-üvöltő torzókat** látom ma is, a lámpák izzó fényében égve. Majd újlennyomatot vettek és fényképet készítettek rólam.

Aztán egy másik szobába vittek, ahol az íróasztal mögött egy izmos, sötétszőke, választékkal oldalra fésült hajú férfi ült: Szabó Béla fhdgy, a vizsgálóm. Munkáját bevezetőként azzal kezdte:

„Nehogy azt hidd, hogy te egy hős vagy! Itt előbb-utóbb mindenki elmondja, amit mi akarunk!” Az előzmények után ebben nem is kételkedtem.

A vizsgálati dossziémból tudtam meg, hogy letartóztatásom előtt már alaposan

„feldolgoztak” környezettanulmányukban.

Békés megyei Rendőrfőkapitányság,
Politikai Nyomozó Osztálya.

"SZIGORUAN TITKOS!"

Tárgy: Szekeres István

A Járórendi Bizottság határozatával
1958. szeptember 9. napján
XIII. sz. rendszáma alatt
szigorúan titkos

K ö r n y e z e t t a n u l m á n y a . -
Békéscsaba, 1958. szeptember 9.

SZEKERES ISTVÁN /:szül. Békéscsaba, 1940. október 25-én, anyja Zsilák Ilona, apja József, iskolai végzettsége 2 gimnázium, párttonkivüli, szakképzettsége ügy és képkeretező, jelenleg a békéscsabai gimnázium III. osztályos tanulója, vagyontalan, magyar állampolgár és nemzetiségi:/ Békéscsaba, Battyhányi u. 4. szám alatti lakos.

Tárgyban nevezett kereskedői családból származik, apja a felszabadulás előtt kereskedő segéd, majd önálló lett.

- 2 -

az egyik legtehetségesebb kerékpár-sportolók közé tartozik; igen szép eredményeket ért el, kerékpárúrián és versenyén az utóbbi időben azonban idegbetegsége és fizikai téren való gyengéssége mind inkább a sportban háttérbe szorította.

A sportélet mellett jelenleg a gimnázium önképző körnek agilis tagja, igyekszik magát képezni és a fiatalság soraiból kitűnni és felfelé ivelni.

szeret irodalmi dolgokban vitázni és különböző cikkekről véleményeket alkotni, róluk virgolódni és színezetekben, saját elgondolásai szerint megfogalmazni és majd a helyi Népujság szerkesztőségnek az általa észlelt véleményeit megírni, illetve kinyilvánítani.

Pl. 1958. augusztus 29-én a békéscsabai megyei Népujság szerkesztőségnek eljuttatott egy cikket, melynek címe "Kell ennél nagyobb szerencse?". - A cikk a fentjelzett időben közölve lett a 6. oldalon

1958. szeptember 4-i számban ugyancsak a fenti Népujsághoz egy "Hallottuk" c. cikket írt. Ez a cikk a széchenyi utcával kapcsolatosan nyilatkozik.

Nagy Imre ítéletével kapcsolatosan Balogh elvtárs elmondása szerint feltűnő volt, Szekeres részéről az, hogy ugyanilyatkozott, hogy "mégis csak disznóság az, hogy kivégzésük után nyilatkozik a sajtó és hozzák a lakosság tudomására lényegében nem helyeselte és elítélte kormányzatunk ítélethozatalát Nagy Imre ügyvel kapcsolatosan.

1956. október 23-án mint ifi elsőként állt azon fiatalság közé, akik a nemzetőrség soraiba álltak felfegyverkezve egyenruhába bujtak. Mint nemzetőr 4 napon és 4 éjszakán keresztül a békéscsabai Petőfi-u. állt. iskolában felfegyverkezve várta a szovjet csapatokat, majd 1956. november 4-én, amikor városunkat, a szovjet csapatok felszabadították, Szekeres ezen időben is még a fentjelzett iskolában tartózkodott, ahonnan őt a többifiatalsággal együtt többszöri felszólítás után tudták csak rávenni, hogy fegyvereiket tegyék le és az iskola-helyiséget hagyják el..

Részletesen „feldolgozták” mindazokat, akikkel megfigyelésem alatt érintkeztem.

Környezettanulmányom minden szereplőjénél előfordul három szó: „**látszatra jól viszonyul**”. Ez a három szó jelzi: Nagyon is jól ismerték a magyar nép viszonyát a tankokkal ismét hatalomra segített moszkovita kisebbséghez.

Az elkövetkező hónapban nagy hasznát vettem az ötvenes években olvasott szovjet partizánregénynek. A valós eseményekbe úgy igyekeztem „beágyazni” a saját „áltörténetemet”, hogy elhihető, egyben enyhítő körülmény legyen. Kitaláltam egy áltörténetet arról is, hogy nem az én egondolatom volt eredetileg a röpcédulázás, hanem a már disszidált Mizera Lajos nemzetőr társamé, akit nem is ismertem. Csak hallottam a nevét, s azt, hogy diszidált.

Egy nap, amikor visszakísértek a zárkába, a két zárka közé épített cserépkályha tetején egy bőr bakancsfűzőt találtam. Meggondolatlanul zsebre raktam. Eszembe nem jutott, hogy mindig a farkasok isznak feljebb a patak vizéből, ahogy (Aesopus nyomán) egyik novellájában Nagy Lajos is megírta.

Az állandóan égő 100 wattos izzó fényénél éjjel kinyílt a zárka ajtaja és egy jó negyvenes, izmos, zömök, barnabőrű, fekete szemű és hajú alak állt az ajtóban üvöltve: „Vetközz meztelenre!” Mögötte, a folyosó homályos háttérben többen is álltak.

Amikor ott álltam teljesen meztelenül, lehajolt és nadrágomnak rögtön abba a zsebébe nyúlt, amelyikbe a bakancsfűzőt tettem. Bal kezével szótlanul a fejem elé lógatta, majd elengedte. Abban a pillanatban olyan erejű ütés érte alulról az állam, hogy hanyatt estem a gyalult fapriccsra, s a fal állított meg. Azt hittem, hogy reccsenve kitört a nyakam. Még láttam, hogy utánam lép a zárkába és két kéz fogja meg vállait, s valaki mondja: „Elég!” —

Egy hónapot töltöttem magánzárkában. Az utolsó napokban egy (73 éves) volt csendőrrel, majd egy harmincas, honvédtiszti csizmát és nadrágot viselő emberrel zártak össze nappalra, aki Dér Istvánnak mutatkozott be, s akit hamarosan „téglának” véltem. Azt mondta, hogy őszintén bevallott mindent és (mutatta is, ahogy) vizsgálója összetépte a vallomásait. Akkor meg miért van még itt? — gondoltam, hogy „beépített” rendőr.

Gyulán is egy cellában voltunk másfél hónapig. Időnként elkísérték. Mondta, hogy az Ügyészségre. Ahová engem csak egyszer vittek át. Az egykorvolt csendőr a tárgyalása után rabruhában jött vissza a fogkeféjéért és elköszönni. Dér, a szabadulásom után is ott maradt és megkért, hogy egy üzenetet adjak át egy vidéki címre. Az előzmények után tudtam: Felállított csapda.

1958. november 21.-én volt a tárgyalásom Békéscsabán, ahová egy fegyőr kísért át Gyuláról. S alig ültünk le a vonaton egy üres fülkében, amikor ajtajában megjelent Apám.

Némán leült szembe velem. Két barna, bánatos szeméből egyfolytában csurgott a könny. Így érkeztünk meg Békéscsabára. Az utcán utánunk fordultak az emberek, amint rabláncon vezetve, csörögtek az összeláncolt kezeimet bokáimmal összefogó láncaim.

A tárgyaláson egy fiatal ügyész jelent meg. Amikor vádbeszédét tartotta, azt hittem, hogy a védőbeszédet hallom. Fiatal koromra hivatkozva egyfolytában mentegetett. (Így nem is éreztem „nyomatékát”, hogy az ítélethirdetés után három napos gondolkodási időt kért.)

Dr. Rábai Tibor (a koreográfus Miklós bátyja) már a harmadik védőügyvédem volt. Elődjén láttam, hogy szorong és fél. Amikor megkérdeztem, hogy fiatalokként mennyit kaphatok, 7 évvel „bízott”.

Az Édesanyám által küldött és régről ismerős Rábai Tibor azt mondta: „**Megpróbállak kivinni innen.**” — és mosolygott. Ekkor felbontottam az Apám által megbízott (és már részben ki is fizetett) orosházi ügyvéd megbízását.

Rábai Tibor a tehetségemre hivatkozva érvelt, hangsúlyozva: Nagy író lehet belőlem, és felsorolta a magyar irodalom legnagyobbjait. Én pedig felbátorodva — az utolsó szó jogán próbaidőre felfüggesztett büntetést kértem.

Dr. Vermes Vilmos bíró jóindulatú volt. A fiatal ügyész is:

Ü g y é s z : a vádat a vádiratban foglaltakkal egyezően fenn-
tartja és az enyhítő rendelkezés alkalmazásával
a megtévedt vádlottal szemben börtönbüntetést
kiszabását indítványozza.

A gyulai megyei bíróságtól.

B. 1234/1958-6. szám.

A N é p k ö z t á r s a s á g N e v é b e n !

A gyulai megyei bíróság 1958. november hó 21. napján Békéscsábán nem nyilvános tárgyalás alapján meghozta a következő

i t é l e t e t :

1958. szeptember hó 16. napja óta előzetes letartóztatásban lévő

Fk. S z e k e r e s I s t v á n vádlott, - aki 1940. októ-
ber hó 25. napján Békéscsábán született,
békéscsabai, Battyány u. 4. szám alatti lakos, magyar állam-
polgár, nőtlén, gimnázium III. oszt. tanuló, vagyontalan, apja
Szekeres József, anyja Ballak Ilona, bíróság előtt még nem ál-
lott, terhelt

b ü n ő s :

folytatólagosan elkövetett a népi demokratikus államrend elleni
ingátás bűntettében.

A megyei bíróság Fk. Szekeres István terheltet az enyhítő ren-
delkezés alkalmazásával

1 /egy/ évi börtönbüntetésre ítéli.

A kiszabott börtönbüntetés végrehajtását 3 /három/ évi próba-
időre feltételelesen f e l f ü g g e s z t i .

1958. szeptember hó 16. napja óta előzetes letartóztatásban el-
töltött idő minden napját a kiszabott szabadságvesztés büntetésé-
be b e s z á m í t j á .

Vádlott köteles az eddig felmerült 153.70 forint és az esetleg
még ezután felmerülő büntügyi költséget az Államnak megtéríteni.

I n d o k o l á s .

I.

A megyei bíróság az eljárás adatai alapján a következő

t é n y á l l á s t

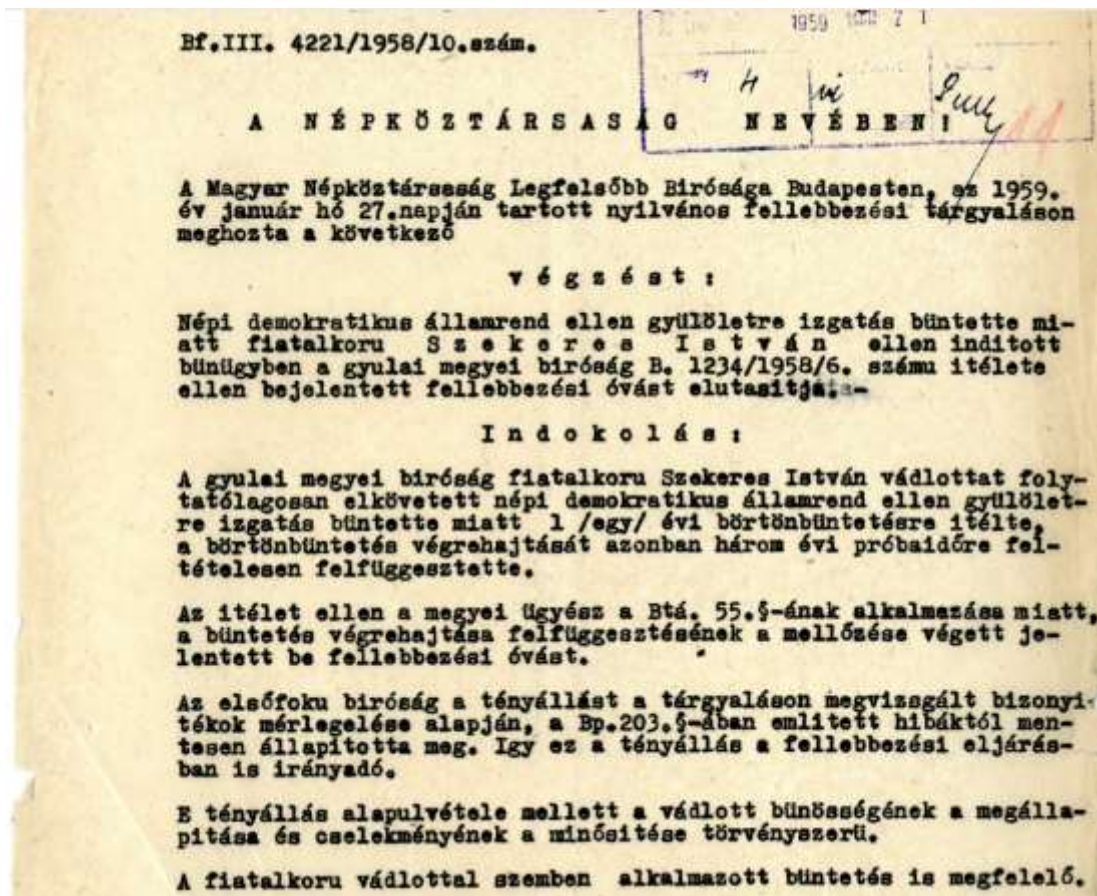
állapítja meg:

Fk. Szekeres István kereskedő családból származik, apja ugya-
nkor 1941.-ig mint kereskedő segéd dolgozott, ezt követően pe-
dig társulást nyitott és 1948.-ig rövidáru kereskedő volt.
Az Üklete államosítása után a békéscsabai Nagykereskedelmi

144

A Megyei Ügyész fellebbezési óvást jelentett be az elsőfokú ítéletre. A Legfelsőbb Bíróság is jóindulatú volt. Helyben hagyta az elsőfokú ítéletet. Sőt!

Édesanyámat eltávozásunkkor a folyosóról visszahívták, s javasolták: Minél messzebbre költözzünk el Békéscsabáról, mert ott nyugalomunk nem lesz.

(6.) RÖPCÉDULÁKBÓL ÍRÁSTÖRTÉNET

A **KILIÁN RÓL** kirúgva, a HM. Személyügyi Főtitkárságán **Komáromi Ödön őrgy.** javasolta Édesanyámnak: Költözzünk el minél messzebb Békéscsabáról!

Ezért Édesanyám rögtön felmondta a békéscsabai állását, és Budapesten próbált szállást és munkahelyet találni. Ami nem sikerült, mert az csak budapesti állandó bejelentővel volt (akkor) lehetséges. Csak alkalmi munkát kapott.

Iszonyúan el volt keseredve. (A levelei ma is megvannak!) Ágybérletről ágybérletre vándorolt, míg egy gondozásra szoruló nő bejelentette állandó lakcímére. Akitől valami miatt elköltözött. Aztán a FOKA (Folyamszabályozó és Kavicskotró Vállalat felvette könyvelőnek. Ahová a leszerelésem után engem is felvételre ajánlott, mert „parti kormányos” állásba kerestek dolgozót. Amely megnevezés, a FOKA sódertelepein a kiszállítását adminisztráló munkakört jelentette. Így lettem én is a FOKA dolgozója.

A **FOKA** Gogol-utcai, pincében lévő munkásszállójában laktam, ahol vagy harminc vaságyra egyetlenegy hidegvizes mosdó és WC kagyló jutott... S egy néprádió az egyik szekrény tetején.

S akkor a sumér és az egyiptomi írásról és a betűképzésről olvastam egy cikket, amely nyomán tévedésem **tragikus következményei** felkeltették érdeklődésemet a **BETŰK**, és az **írás egyetemes története** iránt. S ez észrevétlenül alakult át bennem az **írás történetének tudásvágyává.** —

— **Negyedszázadon át, EGYRE SZISZTEMATIKUSABBAN!** — minden orosz, német, francia és angol nyelvű, **írástörténeti tárgyú** könyvet elolvastam (olykor többször is!) a **Szabó Ervin Könyvtár, a Széchényi Könyvtár és a Tudományos Akadémia Keleti Gyűjteményében**. Ahol meg is köszöntem a könyvtáros **Apor Éva** segítségét.

De, köszönettel tartozom **Dr. Kiszely Istvánnak** is, akit kínai útja után, kutatástörténeti eredményeimmel felkerestem. Ő irányított 1989-ben a **ZMTE Felsőöri, Negyedik Magyar Őstörténeti Találkozója**ra. Mert **elítélésem**, s a **MEGTORLÁSOK** következményeként, a **tudományos életben** személyes kapcsolatokkal nem rendelkezem. —

— 1987-ben tudomásomra jutott, hogy Vékony Gábornak megjelent a Nagyszentmiklósi feliratok és a Szarvasi tűtartón lévő felirat olvasatáról egy könyve. S ez felkeltette az érdeklődésem.

A Békés Megyei Könyvtárban dolgozó unokanővéremnek sikerült megvenni Vékony Gábor: **Késő-népvándorláskori rovásfeliratok a Kárpát-medencében** c. könyvét. (Életünk Könyvek, 1987.) S ez a kitűnő könyv, a székely betűkkel „rokon” hangértékekre és összevethető származtatásukra terelte a figyelmem.

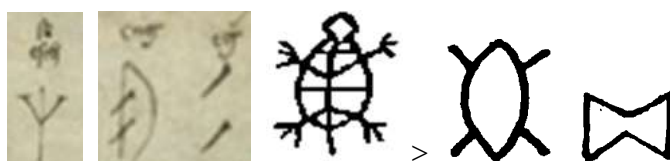
De, a negyedszázados egyetemes írástörténeti felkészültségemmel **erősen kifogásoltam** Vékony Gábornak, a nagyszentmiklósi betűk **alábbi, arameus** származtatását:

„A nagyszentmiklósi abc tehát végső soron az arameus írásbeliségre megy vissza, de sok közvetlen hatás érte a türk rovásírás környezetéből.” (Vékony, 1987. 53.)

Ezért figyelmem áttevődött a „rokon” **székely írásra**. Mert láttam, hogy a **Nikolsburgi Ábécében** vannak még olyan betűk, amelyek piktoqram előzményű grafémáját és jelentését a kínai (ku-wen) ó-képirás **szakirodalmából** és **jóscontokról MÁR ISMERTEM!**

Ilyen a **Nikolsburgi ÁBC-ben a szókezdő 's' hang** (szabályos) **szókezdő** változása miatt, a **mindkét** ('s' és 'zs') hangértékével jelölt **Y** betű, és a kínai 'jég' piktoqram: 凵 a **két ferdevonal** grafémájával, és az 'ngy' ligatúrában: 𠂔.

De, láttam azt is, hogy a Nikolsburgi Ábécé **ew** ('ü') hangértékű betűje a nőnemű teknős piktoqramból származik. Valamint, jóslócsontokon a kínai 'üst' piktoqramot: 𠂔

Ezek a **TÉNYADATOK meghatározták**, hogy a székely írás betűinek piktoqram előzményeit **rendre** a kínai írás rendszerében, — **betűről-betűre kell** megkeresnem! Mert láttam és már tudtam, hogy a betűk képzése az avar-kortól kezdődően nyelvünkön: **a Kárpát-medencében történt!**

Ezért a Nikolsburgi Ábécé betűinek **hangértékét is** a betűképzések egyetemes története szerint, a **piktoqram jelentések magyar nyelvű szókezdő hangjával** (akrofóniájával) **KELL** hitelesen ellenőrizve bizonyítani — **nyelvünk hangtörténetének BETŰKÉPZŐ IDEJÉBEN!**

Mert **a hunok, avarok és Árpád népe régészeti leletein** fellelt piktoqramokból, a betűképzés **ITT!** — **a Kárpát-medencében történt!**

Ennek összefoglaló tanulmányát: **„AMIKOR MEGSZÓLALNAK A RÉGÉSZETI LELETEK”** címmel láttam el. Ily módon utalva a cím mögött megbúvó NYELVÜNK HANGTÖRTÉNETÉRE!

— **NEGYEDSZÁZADOS** írástörténeti és nyelvészeti felkészültségemmel kezdtem foglalkozni a székely és a keleti ó-türk ábécék történetének **HITELES** írástörténeti és nyelvészeti **SZAKIRODALMI ADATOKON** alapuló feltárásával! S ebben **dr. Ecsedy Ildikó** sinológus, a segítőm volt.

Sajnos! — a segítségét, már nem tudtam megköszönni.

Irodalom

Szekeres István: **„Fiúk! Ne lőjetek”**

Szekeres István: **Mikor ki szót emelt I.**

Szekeres István: **Mikor ki szót emelt II.**

(Kiadta: Békés megyei Könyvtár

2006-ban Békéscsabán)

Szekeres István: **A SZÉKELY ÉS ÓTÖRÖK ÍRÁS JELTÖRTÉNETE**

Mundus Egyetemi Kiadó 2008.

Szekeres István: **AMIKOR MEGSZÓLALNAK A RÉGÉSZETI LELETEK**

Budakalász, 2019.

Szekeres István: **HONVÉDSÉGI ANYAGOM**

Szekeres István: **Rövid módszertani összefoglalók I.- III. rész**

Vékony Gábor: **Későnépvándorláskori rovásfeliratok a Kárpát medencében**

Életünk könyvek, 1987.